

Beleid Veilige Kerk

Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o.

Januari 2026

Voorwoord

De laatste jaren is duidelijk gebleken dat ook binnen kerkgenootschappen ongewenst gedrag of seksueel misbruik kan plaatsvinden, met alle ingrijpende gevolgen van dien. Als de kerk een gemeenschap wil zijn waar jongeren en ouderen zich thuis voelen, dan zal de kerk voor hen veilig en betrouwbaar moeten zijn. Juist in de kerk wil je dat jong en oud zich veilig voelen en een gezond vertrouwen in God en mensen kunnen ontwikkelen.'

Daarnaast dringt de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) erop aan dat kerkelijke gemeenten beleid hebben op het gebied van veilig gemeentewerk om hun gemeenteleden bewust te maken van (on)gewenst gedrag en ter voorkoming van (seksueel) misbruik. Positief neveneffect hiervan is dat de plaatselijke gemeente aan buitenstaanders (maatschappelijk werk, lokale pers e.d.) kan laten zien dat zij dit thema serieus neemt.

Daarom heeft de kerkenraad een aanvullend protocol vastgesteld dat gericht is op het voorkomen van situaties van (seksueel) misbruik van pastoranten door betaalde beroepskrachten en kerkelijk vrijwilligers in Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o..

Het protocol is bedoeld voor alle predikanten, betaalde kerkelijk werkers, kerkelijk vrijwilligers en voorzitters en coördinatoren uit een aantal specifieke groepen in de Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o.. De doelgroep wordt in het document nader toegelicht. Het protocol is door de kerkenraad vastgesteld op 22 januari 2026 en gepubliceerd op de website www.pknvleddernijensleek.nl. De datum staat op het voorblad van dit document. Op de website vindt men tevens een overzicht van vertrouwenspersonen en hulpverleningsinstellingen

Het is van belang dat er duidelijkheid gegeven wordt over:

- waar de betaalde kerkelijk werker of de kerkelijk vrijwilliger informatie kan vinden over seksueel misbruik in de kerk en huiselijk geweld; bijv. wat het inhoudt en hoe men het signaleert;
- waar de betaalde kerkelijk werker of de kerkelijk vrijwilliger terecht kan voor het melden van of het vermoeden hebben van seksueel misbruik in de kerk en huiselijk geweld;
- waar men als betaalde kerkelijk werker of de kerkelijk vrijwilliger ondersteuning kan vinden op deze gebieden;
- de algemene omgangsregels en gedragscode tegen seksueel misbruik in pastorale en kerkelijk gezagsrelaties voor betaalde kerkelijk werkers of kerkelijk vrijwilligers.

Doelgroep

Het document Beleid Veilige Kerk is in de bedoeld voor betaalde kerkelijk werkers en kerkelijk vrijwilligers die werken met kwetsbare groepen. Onder deze kwetsbare groepen verstaan we onder andere: kinderen en jongeren, mensen die pastoraat ontvangen en mensen die gebruik maken van diaconale initiatieven of projecten, vooral wanneer dit ouderen of mensen uit kwetsbare groepen zijn.

Inleiding

Het is zonder meer een zegen te noemen dat velen zich in onze gemeente in willen zetten voor werk in de kerk. Over de gehele breedte van onze gemeente zijn zij actief. Naast de betaalde beroepskrachten, zijn er ook vele kerkelijk vrijwilligers in onze gemeente werkzaam. We denken hierbij onder anderen aan kerkenraadsleden, koster, pastoraal bezoekers en jeugdwerkers. Op vele manieren komen zij in contact met de leden van onze gemeente.

Dat gaat bijna altijd goed en het geeft zelden problemen, maar het kan wel problemen geven. Wanneer in de verhouding tussen degene die een functie heeft bij een kerkelijke activiteit en een gemeentelid of collega de grenzen van normale omgang worden overschreden. Wat is nu de grens in de omgang met gemeenteleden (volwassenen, kinderen en tieners), die aan onze zorg zijn toevertrouwd? Zijn daar heldere grenzen te benoemen? Dat is tamelijk lastig om aan te duiden. Vanwege het belang van het goed omgaan met elkaar en het voorkomen van grensoverschrijdend seksueel gedrag heeft de kerkenraad algemene omgangsregels en een gedragscode tegen seksueel misbruik opgesteld. Ieder die in de kerk werkt, moet hier kennis van nemen en zich houden aan de geldende gedragsregels.

Het Beleid Veilige Kerk van de Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o. is aanvullend op het door de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) opgestelde protocol. Het aanvullende protocol beschrijft specifieke aanvullingen en concrete uitwerkingen op het PKN-protocol en geeft inzicht hoe men moet omgaan met (seksueel) misbruik in de kerk en wat er verwacht wordt van de betaalde kerkelijk werker of kerkelijk vrijwilliger in onze gemeente. Dit protocol bevat een overzicht van meldpunten, vertrouwenspersonen en hulpverleningsinstanties en bevat een bijlage met algemene omgangsregels en gedragscode tegen seksueel misbruik.

Het eerder genoemde 'protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale of gezagsrelaties' van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) is te vinden op:

<https://protestantsekerk.nl/veilige-gemeente/wat-te-doen-als-het-misgaat/> De Protestantse Kerk in Nederland heeft ook een gedragscode voor predikanten en betaalde beroepskrachten van de Protestantse Kerk in Nederland. Eenieder die als predikant of betaalde kracht in dienst treedt, moet zich hier automatisch aan houden. Zie

<https://www.protestantsekerk.nl/download223/Beroepscode-en-gedragsregels-predikanten-en-kerkelijk-werkers.pdf>

Definitie (seksueel) misbruik in pastorale en kerkelijke gezagsrelaties

Indien er in het protocol haakjes gebruikt worden bij (seksueel) misbruik, houdt dat in dat er twee soorten misbruik bedoeld worden: seksueel misbruik en algemeen misbruik in de kerk. Hieronder worden beide soorten misbruik toegelicht.

Seksueel misbruik in de kerk

Misbruik van macht of vertrouwen door een betaalde kerkelijk werker of een kerkelijk vrijwilliger ten opzichte van een gemeentelid in de vorm van seksuele handelingen, seksuele toespelingen of uitnodigen tot seksueel contact meestal onder druk van geheimhouding. Het kan ook gaan om seksueel getinte berichtjes via sociale media. Het ontstaat in situaties waarbij er sprake is van een afhankelijkheidsrelatie waar gezag een rol speelt.

Voorals mens in kwetsbare posities zijn vaak afhankelijk van een functionaris in de kerk die steun en begeleiding biedt. Misbruik ontstaat meestal geleidelijk en subtiel. Een goed gesprek gaat over in een persoonlijke intieme verhouding die een seksuele lading krijgt. Dit wordt meestal gevolgd door kleine overschrijdingen, zoals het vertellen van persoonlijke dingen, gesprekken die uitlopen, het uitwisselen van geschenken tot het verkleinen van de fysieke ruimte, aanrakingen en verdergaand contact.

Daarbij zijn vier punten belangrijk om te onthouden:

1. Niet alleen fysieke aanraking valt hieronder, ook verbale seksuele toenadering of via sociale media.
2. De intentie van degene die zulk gedrag vertoont, is niet belangrijk om te bepalen of het gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag; het kan wel van invloed zijn op de maatregelen die je ertegen neemt.
3. Het gaat namelijk om de beleving van degene die het ondergaat: voelt die het gedrag als dwingend en/of ongewenst? Het is belangrijk dat we gevoelig zijn voor deze behoeften én grenzen.
4. Echter, in sommige gevallen is ook die beleving niet doorslaggevend: als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding is het gedrag sowieso grensoverschrijdend (meerderjarige - minderjarige, pastoraal medewerker - pastoraat, jeugdleider - jeugdige). Ook als een jongere razend verliefd is en het gedrag juist wel wenst, kan er toch goed sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Algemeen misbruik in de kerk

Misbruik van macht of vertrouwen door een betaalde kerkelijk werker of een kerkelijk vrijwilliger ten opzichte van een gemeentelid in de vorm van ongelijkwaardige behandeling zoals pesten, machtsmisbruik, financiële uitbuiting, discriminerende, racistische, seksistische, intimiderende gedragingen of opmerkingen of het hiertoe aanzetten.

Meldpunt en ondersteuning

Bij (vermoeden van) (seksueel) misbruik in pastorale of kerkelijke gezagsrelaties kunnen gemeenteleden, betaalde kerkelijk werkers en kerkelijk vrijwilligers voor melden, advies en ondersteuning contact opnemen met één van de aangewezen externe vertrouwenspersonen. De actuele contactgegevens zijn op onze website en in het kerkblad te vinden.

Wanneer een kerkelijk werker/kerkelijk vrijwilliger hoort dat een andere (ex-)kerkelijk werker/kerkelijk vrijwilliger misbruik heeft gepleegd, dan wijst hij de pastoraat op de mogelijkheden dit te bespreken met een aangewezen vertrouwenspersoon. Wijs de pastoraat ook op de mogelijkheid contact op te nemen met SMPR (interkerkelijk Samenwerkingsverband tegen seksueel Misbruik in Pastorale Relaties). Ook als de pastoraat geen contact met de aangewezen vertrouwenspersoon wenst, zal de kerkelijk werker/kerkelijk vrijwilliger de aangewezen vertrouwenspersoon van het besprokene op de hoogte stellen.

De kerkenraad heeft gekozen voor drie aangewezen externe vertrouwenspersonen (in tegenstelling tot een interne vertrouwenspersoon) vanwege de geringe omvang van onze gemeente. In samenwerking met 14 andere kleine kerkelijke gemeenten zijn drie vertrouwenspersonen aangewezen. Hoewel deze vertrouwenspersonen niet binnen de grenzen van onze gemeente wonen, zijn zij nadrukkelijk wel bereikbaar en beschikbaar voor iedereen die hen nodig heeft. Bij twijfel of de vertrouwenspersoon ingelicht moet worden, stimuleert de kerkenraad nadrukkelijk om wél contact te zoeken met één van de vertrouwenspersonen, onder het motto: liever een keer te veel dan een keer te weinig contact gezocht!

Niet alleen bij het melden van (een vermoeden van) (seksueel) misbruik, ook voor het vragen van advies kan contact worden opgenomen met één van de vertrouwenspersonen. Zij vragen ook aandacht voor preventie van misbruik en zijn alert op de uitvoering van beleid daarvan. De taak van de aangewezen vertrouwenspersoon is voornamelijk het bieden van een luisterend oor, doorvragen wat nodig is en indien nodig contact opnemen met professionele hulpverleningsorganisaties of (indien nodig) het inschakelen van de (zedes)politie.

De aangewezen vertrouwenspersonen zullen een coördinerende taak hebben in het eventuele vervolgtraject. Hierin leidend is het 'protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met

(seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties' van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Zie hierboven voor de link daarnaartoe.

Indien er een melding is van (vermoedelijk) seksueel misbruik van een pastoraat door één van de vertrouwenspersonen, moet hiervan melding worden gemaakt bij het moderamen. Het moderamen gaat dan in contact met het samenwerkingsverband van kerkenraden.

Opmerkingen:

- De aangewezen vertrouwenspersoon wordt benoemd door het samenwerkingsverband van kerken.
- Er zijn twee vrouwen en één man aangesteld in de functie van aangewezen vertrouwenspersoon en ook in de toekomst wordt gestreefd naar de aanstelling van ten minste één man en één vrouw in deze functie.
- De aangewezen vertrouwenspersonen moeten een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) kunnen overleggen.
- De aangewezen vertrouwenspersonen zijn gebonden aan het PKN-protocol en aan dit aanvullend protocol.
- Namen, telefoonnummers en e-mailadressen van aangewezen vertrouwenspersonen wordt in het kerkblad en op de website gepubliceerd.
- Het samenwerkingsverband van kerken draagt er zorg voor dat de aangewezen vertrouwenspersonen beschikbaar en opgeleid zijn, passend bij hun functie.
- De aangewezen vertrouwenspersonen zijn verantwoording schuldig aan het samenwerkingsverband van kerken. Dit houdt in dat zij eenmaal per jaar van hun werkzaamheden (schriftelijk) verslag uitbrengen aan het samenwerkingsverband. In dit verslag wordt geen specifieke informatie over individuele zaken, zoals namen van betrokkenen e.d. opgenomen.
- Mocht er in de gemeente (seksueel) misbruik gesignaleerd worden bij een minderjarige of hulp gevraagd worden door een minderjarige (met name tot 16 jaar) dan is het volgende van belang:
 - Hiervan moet melding gemaakt worden bij één van de aangewezen vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon dient de ouders in te lichten en er moet hulp worden ingeschakeld. Als ouders dit weigeren, is het belangrijk dat de kerk dit gezin niet uit het oog verliest.
 - In geval van seksueel misbruik dient de aangewezen vertrouwenspersoon en de (zeden)politie te allen tijde op de hoogte te worden gesteld.
 - Binnen de kerk wordt daarna een contactpersoon aangewezen, die zorgt voor contact tussen de vertrouwenspersoon en de organisatiestructuur van de kerk. Deze contactpersoon is bij voorkeur de voorzitter van de kerkenraad, maar ook kan aan de predikant gedacht worden.
 - De contactpersoon binnen de kerk verwijst niet alleen door naar de aangewezen vertrouwenspersoon, maar blijft zelf ook vinger aan de pols houden en checkt of hulp ook daadwerkelijk op gang komt. Dit om te voorkomen dat het kind tussen wal en schip terecht komt. In de praktijk komt voor dat ouders geen toestemming geven voor hulp óf wel toezeggen dat men hulp ontvangt, maar dit tussentijds weer afbreken. Het is dan juist van belang dat 'de kerk' verbinding blijft houden met de minderjarige. De contactpersoon dient dus in het contact samen op te gaan met de aangewezen vertrouwenspersonen plus eventueel de zedenpolitie. De contactpersoon van de kerk is er voor het pastoraat.
 - Ook indien onduidelijk is of een relatie al dan niet problematisch is, neemt de kerkelijk werker/kerkelijk vrijwilliger contact op met één van de aangewezen vertrouwenspersonen om te overleggen of het pastorale contact kan worden voortgezet en op welke manier.

Werkwijze gedragscode

De kerkenraad van de Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o. verwacht dat betaalde kerkelijk werkers en kerkelijk vrijwilligers die werken met kwetsbare groepen zoals geformuleerd op pagina 2 van dit document, de gedragscode kennen en om in de gemeente te kunnen functioneren

veronderstelt de kerkenraad het vanzelfsprekend dat zij hiermee instemmen. Het is de verantwoordelijkheid van de kerkelijk werker en kerkelijk vrijwilliger om bij de kerkenraad aan te geven indien zij niet kunnen instemmen met het beleid.

In navolging van wat besloten is door de PKN, stelt de kerkenraad van de Protestantse gemeente Vledder-Nijensleek e.o. dat alle ambtsdragers en betaalde kerkelijk werkers en kerkelijk vrijwilligers die werken met kwetsbare groepen en intensief contact onderhouden waarin sprake is van een verschil in machtsniveau een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verplicht.

In de kerkenraad en de pastorale raad wordt jaarlijks het Beleid Veilige Kerk kort besproken op de eerste vergadering in januari. Hier wordt het beleidsstuk besproken en de werkwijze geëvalueerd.

De scribe draagt er zorg voor dat alle betaalde kerkelijk werkers en kerkelijk vrijwilligers een VOG overhandigd hebben en dat het Beleid Veilige Kerk in de kerkenraadsvergadering geagendeerd wordt.